

CZĘŚĆ III. SPRAWOZDANIA

SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ PT. „WYKLUCZENIE SPOŁECZNE – CZYNNIKI RYZYKA, PROFILAKTYKA, REMEDIA”

Rozprawy Społeczne Nr 2 (IV) 2010, 148-151

Stanisława Nazaruk

Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Głównym celem zorganizowania przez Instytut Pedagogiki Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej VI Międzynarodowej Konferencji Naukowej w dniu 24 maja 2010 roku było podjęcie dyskusji i metodycznej refleksji nad stopniem ryzyka i zagrożeniem ekskluzją w szerokim wymiarze społecznym, tak jednostkowym, jak i rodzinnym. Należy podkreślić, że tematyka konferencji komponuje z ogłoszonym przez Unię Europejską roku 2010 „Rokiem wykluczenia społecznego i walki z ubóstwem”. Termin ekskluzja jest pojęciem zamiennym dla marginalizacji i nie jest on jeszcze powszechnie używany. Obecnie chętnie się korzysta z tego drugiego pojęcia czyli marginalizacji, który jest z kolei często nadużywany i zestawiany z pojęciem wykluczenia społecznego. Wymienione pojęcia wzbudzają u nas negatywne odczucia jak pogarda, a nawet czasami lęk wobec jednostek, które zaliczamy do tzw. marginesu społecznego.

Marginalizacja w Polsce to wyraźnie dostrzegany nie tylko przez badaczy, ale również i przez samych marginalizowanych proces spychania, pomijania, niedostrzegania jednostek niezaradnych, nie odnoszących sukcesu i poddających się losowi. Zakłada się, że w zjawisko marginesu jest wpisany kompleks niższości i wstydu poczucia się „gorszym”. W odbiorze społecznym zachowania pochodzące z marginesu często nie zasługują na potępienie czy interwencję, a co najwyżej na pomoc, opiekę, tolerancję i zrozumienie. Zjawisko to nie podlega procesowi marginalizacji i traktowane jest jako stan normalny, bywa też nieodczuwalne, niedostrzegalne dla innych obserwatorów mimo narastania symptomów.

Czynny udział w konferencji zgłosiły osoby ze środowisk naukowych z Polski jak i z Białorusi, a także praktycy, pracujący na co dzień z „dziećmi ulicy”, osobami niepełnosprawnymi, osobami w zakładach penitencjarnych i in., czyli z pogranicza ekskluzji w szerokim tego słowa znaczeniu.

O godzinie 10:00 gości i gospodarzy uroczystie powitał Rektor PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej prof. zw. dr hab. Mieczysław Adamowicz. W przemówieniu Rektor przedstawił główne kierunki rozwoju naukowo-dydaktycznego uczelni i podkreślił wkład Instytutu Pedagogiki w wymieniony obszar.

Z nadesłanych referatów i materiałów konferencyjnych wyłoniono dwie sesje tematyczne. Pierwsza koncentrowała się wokół problematyki „Wielowymiarowości ekskluzji współczesnego człowieka”, druga zaś ukazywała „Drogi do inkluzji w aspekcie edukacji i resocjalizacji oraz służby człowiekowi z przykładami dobrej praktyki”. Temat wiodący sesji przedpołudniowej to: „Wielowymiarowość ekskluzji współczesnego człowieka” prowadzili: ks. prof. dr hab. Marian Nowak i prof. Michał Dobrynin. W wykładzie wprowadzającym do wymienionej sesji ks. prof. dr hab. Marian Nowak przedstawił aktualny stan badań, wymienił czynniki ryzyka i zagrożenia wykluczeniem współczesnego człowieka w wymiarze rodzinnym i społecznym. Jednocześnie podkreślił pracę pedagogów w szerokim obszarze profilaktyki i resocjalizacji. W sesji przedpołudniowej referaty wygłosili: dr Marek Jędrzejewski z Uniwersytetu Warszawskiego, nt. *Subkultur ubóstwa w aspekcie wykluczania społecznego*. Nauczanie Jana Pawła II i Benedykta XVI w odniesieniu do źródeł ekskluzji społecznej przedstawił ks. Mariusz Sztaba z KUL. Komunikat z badań nt. *Problematyki środowiskowych uwarunkowań szans edukacyjnych dzieci i młodzieży* przedstawiła dr Monika Jurewicz z SGGW w Warszawie. Następnie dr Tomasz Wach z KUL zaprezentował *Pedagogikę resocjalizacyjną i jej funkcje wobec wykluczenia społecznego*. Dr Joanna Marchel z PSW w Białej Podlaskiej zaprezentowała wyniki badań przeprowadzone wśród młodzieży gimnazjalnej nt. *Poczucia zagrożenia i bezpieczeństwa w bialskich szkołach w opinii gimnazjalistów i ich rodziców*. Obrady pierwszej sesji zakończyła mgr Anna Majewska z PSW w Białej Podlaskiej, wygłosiła referat *Korepetycje jako współczesna forma zagrożeń*

wykluczeniem, podkreśliła rosnące zjawisko korepetycji w polskich szkołach.

Po przerwie kontynuowano obrady, temat wiódący w sesji popołudniowej to: „Drogi do inkluzji – edukacja i resocjalizacja w służbie człowiekowi, przykłady dobrej praktyki”, przewodniczyli prof. dr hab. Alina Rynio i dyr. Zakładu Karnego w Białej Podlaskiej ppłk. Bogusław Woźnica. Miejsce edukacji w pokonywaniu wykluczenia w referacie *Wykluczony na drodze do inkluzji* omówił dr Krzysztof Dziurzyński ze Szkoły Wyższej im. B. Jańskiego w Warszawie. Dyrektor Zakładu Karnego w Białej Podlaskiej ppłk. Bogusław Woźnica przedstawił w szerokim ujęciu problematykę wykluczeń wśród osadzonych oraz środki zapobiegające. Następnie kpt. Dorota Łuczka kierownik działu terapeutycznego z tej samej placówki omówiła skuteczność metod terapii prowadzonej z osadzonymi – osobami uzależnionymi, zwracając uwagę na fakt powrotu do rodziny i środowiska po odbyciu kary. Sytuację młodzieży przebywającej w zakładach poprawczych przedstawił dyrektor Zakładu Poprawczego w Grodzisku Wielkopolskim mgr Tadeusz Jutkowiak w referacie *Działalność Stowarzyszenia na rzecz readaptacji nieletnich „Nadzieja”*.

Pani mgr Krystyna Kajdan, doktorantka KUL zwróciła uwagę w swoim wystąpieniu na *Kapitał społeczno- kulturowy dzieci z biednych rodzin*, a mgr Ewelina Tymoszuik z UMCS w Lublinie omówiła *Kompetencje przyszłych pedagogów resocjalizacyjnych. Nauczanie Jana Pawła II w służbie więźniom na przykładzie Zakładu Karnego w Chełmie* przybliżył mgr Konrad Wierzbicki doktorant KUL. Obrady drugiej sesji zakończyła dr Stanisława Nazaruk z PSW w Białej Podlaskiej w referacie *Dzieci ulicy wyzwaniem współczesnej pracy socjalnej*. W Polsce problematyka dzieci ulicy jest słabo rozpoznana i rozmiary wymienionego zjawiska rosną.

Obie sesje naukowe zamknęła dyskusja w której udział wzięli nie tylko czynni uczestnicy konferencji ale i osoby słuchające uważnie w tym studenci pedagogiki i socjologii. Szczególnie podkreślano metody pracy inkluzyjne z młodzieżą i osobami dorosłymi w środowiskach szkolnych, zakładach zamkniętych, półotwartych i innych placówkach resocjalizacyjnych.

Organizatorzy konferencji: dr Stanisława Nazaruk, dr Elena Konovaluk i mgr Edyta Bujak pragną podziękować władzom i administracji uczelni za wszelką pomoc okazaną Instytutowi Pedagogiki podczas przygotowań do wymienionej konferencji.

PART III. REPORTS

THE REPORT FROM THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE “SOCIAL EXCLUSION – RISK FACTORS, PREVENTION, REMEDIES”

Rozprawy Społeczne Nr 2 (IV) 2010, 148-151

Stanisława Nazaruk

Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska

The main objective of the 6th International Scientific Conference held by the Institute of Pedagogy of Pope John Paul II University in Biała Podlaska on 24 May 2010 was initiating the discussion and methodological reflection on the level of risk and threat of exclusion in the broader sociological sense, in both individual and family dimension. It has to be stressed the subject of the conference matches with the year 2010 which was made the “European Year for Combating Poverty and Social Exclusion”. The expression “exclusion” is a replacement term for marginalization and is not widely used. Currently there is a tendency to the frequent use of the latter term, that is marginalization, which in turn is abused and collated with the notion of social exclusion. The said expressions arouse such negative feelings as contempt, and even fear of the individuals who we identify as the so-called social margin.

The marginalization in Poland is a distinctly observed, not only by the researchers, but also by the marginalized people themselves, process of pushing aside, omitting, and not seeing the helpless, unsuccessful individuals who succumb to their fate. It is assumed that the phenomenon of the margin is written in the inferiority complex and the shame to feel “inferior”. In the social reception the modes of behaviour originating from the margin do not deserve condemnation or intervention but help, care, tolerance and understanding. This phenomenon is not subjected to the process of marginalization and is treated as a normal state, it tends to be imperceptible and unnoticeable for the other observers despite the increase of symptoms.

Active participation in the conference was declared by people from scientific circles from Poland and Belarus, by social practitioners working every day with “the children of the street”, the disabled, people in penitentiary institutions, that is, with people from the limits of exclusion in the broad definition of the word.

At 10:00 a.m. the guest and hosts were solemnly welcomed the Rector of Pope John Paul II University in Biała Podlaska, Professor Mieczysław Adamowicz, PhD. In the speech the Rector presented main scientific and educational directions of development of the University and emphasised the contribution of the Institute of Pedagogy in the said field.

From the submitted papers and conference materials there were two thematic sessions singled out. The first one concerned the problem of “Multidimensional exclusion of the contemporary man”, the second one presented “Inclusion methods in the aspects of education, resocialization and service for the sake of man with examples of good practice”. The leading subject of the morning session, “Multidimensional exclusion of the contemporary man”, were held by Father Professor Marian Nowak, PhD and Professor Michał Dobrynin. In the introductory lecture to the said session Father Professor Marian Nowak presented the current state of research, listed risk factors, and threats for the exclusion of a contemporary man in the social and family dimension. At the same time he emphasised the work of teachers in the broad field of prevention and resocialisation. In the morning session the following lectures were given: Marek Jędrzejewski, PhD from the University of Warsaw, the lecture on *The subcultures of poverty in the aspects of the social exclusion*. The teaching of John Paul II and Benedict XVI in relation to the origins of the social exclusion was presented by Father Mariusz Sztaba from the Catholic University of Lublin. The report from the research *Problem of environmental conditioning of educational perspectives of children and teenagers* was presented by Monika Jurewicz, PhD from Warsaw University of Life Sciences. Afterwards, Tomasz Wach, PhD from the Catholic University of Lublin presented *Resocialisation pedagogy and its functions in relation to the social exclusion*. Joanna Marchel, PhD from Pope John Paul II University in Biała Podlaska presented the research results conducted among lower secondary school students titled *The sense of danger and safety in the school of Biała Podlaska from the point of view of lower secondary*

school students and their parents. The first session was finished by Anna Majewska, M.A. from Pope John Paul II University in Biała Podlaska who gave a lecture titled *Private lessons as a contemporary form exclusion* stressing the growing phenomenon of private lessons in Polish schools.

After the break the session continued, the leading subject of the afternoon session was: "The road to inclusion – education and resocialisation in the service of man, examples of good practice", chaired by Professor Alina Rynio, PhD and Head of Penal Institution in Biała Podlaska, Bogusław Woźnica. Krzysztof Dziurzyński, PhD from the Bogdan Jasiński Academy in Warsaw discussed the role of education in combating exclusion in the lecture *The excluded on the way to inclusion.* Head of Penal Institution in Biała Podlaska, lieutenant-colonel Bogusław Woźnica widely presented the issue of exclusion among prisoners, and the prevention means. Next, captain Dorota Łuczka, Head of Therapeutic Department of the said institution discussed the efficiency of therapeutic methods among prisoners – the addicts, drawing attention to the fact of the return to the family and the society after serving the penalty. The situation of the youth from young offenders' institutions was presented by Head of Young Offenders' Institution in Grodzisk Wielkopolski, Tadeusz Jutkowiak, M.A. in the lecture *The activity of the Society for Readaptation of the Juveniles "Hope"*.

Krystyna Kajdan, M.A., PhD student of the Catholic University of Lublin in her lecture paid attention to *Social and cultural capital of children from poor families*, Ewelina Tymoszek, M.A. from Maria Curie-Skłodowska University of Lublin discussed *The competences of future resocialisation teachers.* Konrad Wierzbicki, M.A., PhD student of the Catholic University of Lublin introduced *John Paul II teaching in the service of the prisoners of Penal Institution in Chełm.* The second session was finished by Stanisława Nazaruk, PhD from Pope John Paul II University in Biała Podlaska with the lecture titled *The children of the street – a challenge for the contemporary social work.* In Poland the issue of the children of the street is scarcely identified and thus the extend of the said phenomenon is growing.

Both scientific sessions were closed with the discussion in which took part not only the active participants of the conference but also the careful listeners, including the students of pedagogy and sociology. Specifically underlined were the methods of the inclusion work with the teenagers and adults in the school environment, secure institutions and other resocialisation institutions.

The organizers of the conference: Stanisława Nazaruk, PhD, Elena Konovaluk, PhD, Edyta Bujak, M.A., wish to thank the authorities and administration of the University for the help given to the Institute of Pedagogy during the preparations for the said conference.